

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. LP156/1998
din 14.10.1998

privind sistemul public de pensii*

Publicat : 17.12.1998 în MONITORUL OFICIAL Nr. 111-113 art. 683 Data intrării în vigoare

MODIFICAT

LP127 din 30.09.21, MO238/01.10.21 art.279; în vigoare 01.10.21

* Republicată în temeiul Hotărîrii Parlamentului nr. 1546-XIII din 25.02.1998 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 26-27, art. 176.

Modificată și completată prin Legile:

- 1) nr. 552-XIV din 28.07.1999 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr. 116-117, art. 551;
- 2) nr. 950-XIV din 21.04.2000 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 65-67, art. 464;
- 3) nr. 1038-XIV din 09.06.00 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 77, art. 576;
- 4) nr. 1126-XIV din 07.07.00 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 94-97, art. 682;
- 5) nr. 1434-XIV din 28.12.2000 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 5-7, art. 15;
- 6) nr. 1485-XV din 22.11.2002 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 161, art. 1264;
- 7) nr. 146-XV din 27.03.2003 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 60-61, art. 265;
- 8) nr. 240-XV din 13.06.2003 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 138-140, art. 557;
- 9) nr. 358-XV din 31.07.2002 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 173-176, art. 742;
- 10) nr. 528-XV din 18.12.2003 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 22-25, art. 133;

11) nr. 576-XV din 26.12.2003 - Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 6-12, art. 84.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul și scopul legii

(1) Prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației.

(2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

Articolul 1¹. Sistemul public de pensii

(1) Pensiile publice reprezintă toate categoriile de pensii, sub formă de drepturi bănești, ale căror stabilire și plată sînt garantate prin lege de către stat.

(2) Sistemul public de pensii se organizează și funcționează pe principiile sistemului public de asigurări sociale prevăzute la art. 3 din Legea nr.489-XVI din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

Articolul 2. Dreptul la pensie

(1) Dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege.

(2) Dreptul la pensie este imprescriptibil.

(3) Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

Articolul 3. Acordurile privind asigurările sociale încheiate

între Republica Moldova și alte state

În cazul în care acordurile (convențiile) privind asigurările sociale, inclusiv asigurarea cu pensii, la care Republica Moldova este parte cuprind alte reglementări decît cele din prezenta lege, se aplică normele stabilite prin aceste acorduri (convenții).

Articolul 4. Sursele pentru plata pensiilor

(1) Pensiile stabilite în conformitate cu prezenta lege se plătesc din fondul de pensii.

(2) Veniturile fondului de pensii provin din:

a) contribuțiile de asigurări sociale de stat;

c) transferurile de la bugetul de stat;

d) alte venituri.

Articolul 5. Stagiul de cotizare

(1) În sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive.

(2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sînt:

a) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus;

a¹) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993;

b) perioada de îngrijire a unui copil pînă la vîrsta de 3 ani de către unul din părinți sau de tutore în caz de deces al ambilor părinți;

c) perioada în care asiguratul a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională.

d) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vîrsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinți, de către tutore sau curator, pînă la angajarea în funcția de asistent personal;

e) perioada de rezidențiat în învățămîntul postuniversitar obligatoriu;

f) perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător și procuror de pînă la 31 decembrie 2005;

g) perioadele în care au fost realizate activitățile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d) și e) pînă la 1 ianuarie 1999.

(3) Perioadele asimilate stagiului de cotizare prevăzute la alin. (2) nu pot însuma în total mai mult de 8 ani, cu excepția celor prevăzute la lit. a¹), b), d) și f).

Articolul 6. Calcularea stagiului de cotizare

(1) Stagiul de cotizare se exprimă în ani.

(2) Stagiul de cotizare al persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții în mărimile stabilite de legislație și împărțirea acestei sume la 12. Rezultatul obținut se rotunjește pînă la o unitate după virgulă. În cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decît suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate.

(3) Pentru persoanele angajate în sectorul agrar în baza contractului individual de muncă, perioada de activitate cu caracter sezonier se include în stagiul de cotizare, considerîndu-se un an de cotizare, cu condiția ca suma anuală a contribuțiilor să nu fie mai mică decît suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim pe țară stabilit de legislație. În cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decît suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate.

(4) Pentru celelalte categorii de contribuabili, quantumul minim al contribuțiilor se stabilește prin legea anuală a bugetului asigurărilor sociale de stat.

Articolul 7. Dovada stagiului de cotizare

(1) Dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din contul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale.

(2) Modul de confirmare a perioadelor necontributive asimilate, prevăzute la art. 5 alin. (2), se stabilește de Guvern.

Articolul 8. Venitul mediu lunar asigurat

(1) Baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei.

(1¹) Valorizarea reprezintă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie din perioadele contributive până la anul precedent anului de stabilire a pensiei. Coeficienții de valorizare pentru fiecare an se aprobă de Guvern în fiecare an la 1 aprilie.

(2) Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul a venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi.

(3) Pentru perioadele specificate la art. 5 alin. (2) lit.a) și e), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei. Pentru perioadele specificate la art. 5 alin. (2) lit. a¹), b) și f), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul mediu lunar pe țară la data calculării pensiei.

(6) Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat, cu care Republica Moldova are încheiat acord în domeniul asigurării cu pensii, pe teritoriul Republicii Moldova și care, după strămutare, au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul stabilirii pensiei, baza de calcul a pensiei constituie venitul mediu lunar asigurat obținut pe teritoriul Republicii Moldova după strămutare.

(7) Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat, cu care Republica Moldova are încheiat acord în domeniul asigurării cu pensii, pe teritoriul Republicii Moldova și care, după strămutare, nu au activat și nu au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul stabilirii pensiei, baza de calcul a pensiei constituie salariul lunar calculat unui lucrător de aceeași profesie (funcție) și calificare în ramura respectivă, antrenat într-o activitate similară în Republica Moldova, în baza condițiilor de salarizare, reglementate de stat, în vigoare la momentul stabilirii pensiei.

(8) Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat care făcea parte din URSS, cu care Republica Moldova nu are încheiat acord în domeniul asigurării cu pensii, pe teritoriul Republicii Moldova și care, după strămutare, nu au activat și nu au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul stabilirii pensiei, însă confirmă stagiul de cotizare realizat până la 31 decembrie 1991 pe teritoriul URSS, baza de calcul a pensiei constituie salariul mediu lunar realizat până la 31 decembrie 1991.

(9) Cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadelor specificate la art. 5 alin. (2) lit. a), a¹), b), d), e) și f) se acoperă de la bugetul de stat.

Capitolul II

PENSIILE

Secțiunea 1

Dispoziții comune

Articolul 9. Categoriile de pensii

În sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii:

- a) pensie pentru limită de vîrstă;
- b) pensie de dizabilitate;
- c) pensie de urmaș;
- d) pensie specială;
- e) pensie anticipată pentru limită de vîrstă.

Articolul 10. Pensia specială

Pensia specială reprezintă pensia publică stabilită și plătită conform prevederilor altor legi.

Articolul 11. Dreptul de opțiune

(1) În cazul în care asiguratul îndeplinește condițiile pentru obținerea mai multor categorii de pensii, el poate opta pentru o singură categorie.

(2) Pensionarului în drept să obțină o altă categorie de pensie i se acordă această pensie de la data depunerii cererii și documentelor necesare.

Articolul 12. Pensia minimă

(1) Cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă se stabilește de către Guvern.

(2) Cuantumul pensiei minime de dizabilitate reprezintă:

- a) în cazul unei dizabilități severe - 75% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă;
- b) în cazul unei dizabilități accentuate - 70% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă;
- c) în cazul unei dizabilități medii - 50% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă.

(3) În cazul în care cuantumul pensiei calculat conform legii este mai mic decât cuantumul pensiei minime pentru categoria respectivă, diferența dintre aceste cuantumuri, sub forma unui supliment de solidaritate, se acoperă din mijloacele bugetului de stat.

[Art.12 al.(3) în redacția LP127 din 30.09.21, MO238/01.10.21 art.279; în vigoare 01.10.21]

Articolul 13. Indexarea pensiilor

(1) Pensiile se indexează în fiecare an, la 1 aprilie și la 1 octombrie. La 1 aprilie, coeficientul de indexare va fi egal cu media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum din ultimii 3 ani, iar la 1 octombrie - cu rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

(2) Diferența prevăzută la art. 12 alin. (3) se indexează anual, suma rezultată din indexare fiind achitată din mijloacele bugetului de stat.

Secțiunea 2

Pensia pentru limită de vîrstă

Articolul 14. Dreptul la pensie pentru limită de vîrstă

Dreptul la pensie pentru limită de vîrstă se acordă dacă sînt îndeplinite cumulativ condițiile privind vîrstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de prezenta lege.

Articolul 15. Condițiile de stabilire a pensiei pentru limită

de vîrstă

(1) Pensia pentru limită de vîrstă poate fi stabilită la împlinirea vîrștelor standard de pensionare prevăzute la art. 41, cu condiția realizării stagiului minim de cotizare de 15 ani.

(2) Asiguratul care, la împlinirea vîrștei standard de pensionare, nu are stagiul minim de cotizare prevăzut la alin. (1) are dreptul la alocație în condițiile Legii nr. 499 din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.

(3) În cazul în care, la împlinirea vîrștei standard de pensionare, asiguratul nu își exercită dreptul la pensie, la stabilirea pensiei se va lua în considerare stagiul de cotizare realizat la data solicitării.

Articolul 16. Calcularea pensiei pentru limită de vîrstă

(1) Cuantumul pensiei pentru limită de vîrstă se determină conform formulei de calcul din anexa nr. 2, reieșind din rata de acumulare de 1,35%, venitul mediu lunar asigurat, valorizat conform prevederilor art. 8, și stagiul de cotizare realizat.

(2) În cazul în care cuantumul pensiei calculate pentru un stagiul de cotizare prevăzut la art. 42 alin.(1) este mai mic decît cuantumul pensiei minime stabilite la art. 12 alin. (1), se acordă pensia minimă respectivă.

(3) În cazul în care pensia calculată în condițiile unui stagiul de cotizare incomplet este sub nivelul pensiei minime, asiguratului i se acordă pensia calculată, care nu poate fi mai mică decît pensia minimă diminuată proporțional stagiului de cotizare realizat, dar nici mai mică de 50% din pensia minimă.

[Art.16 al.(3) în redacția LP127 din 30.09.21, MO238/01.10.21 art.279; în vigoare 01.10.21]

Articolul 17. Plata pensiei pentru limită de vîrstă

(1) Pensia pentru limită de vîrstă se plătește integral, inclusiv pensionarilor care realizează

venituri pasibile de asigurări sociale de stat.

(2) Plata pensiei pentru limită de vîrstă persoanelor care se află la întreținerea deplină a statului se efectuează în mărime de 25% din pensia stabilită.

Secțiunea 3

Pensia de dizabilitate

Articolul 18. Constatarea dizabilității și capacității de muncă

Dizabilitatea și capacitatea de muncă, cauzele, gradul și timpul survenirii acestora se constată de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale în baza Instrucțiunii privind modul de determinare a dizabilității și capacității de muncă, aprobate de Guvern.

Articolul 19. Condițiile de stabilire a pensiei de dizabilitate

Are dreptul la pensie de dizabilitate persoana asigurată căreia, în urma expertizării de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale, i s-a stabilit dizabilitate din cauza:

- a) unei afecțiuni generale;
- b) unui accident de muncă;
- c) unei boli profesionale.

Articolul 20. Stagiul de cotizare pentru pensia de dizabilitate

(1) Asiguratul încadrat într-un grad de dizabilitate accentuată sau medie, cauzată de o afecțiune generală beneficiază de o pensie de dizabilitate dacă îndeplinește condițiile de stagiul de cotizare, în raport cu vîrsta la data constatării dizabilității, conform tabelului nr.1:

Tabelul nr.1

Vîrsta la data constatării dizabilității	Stagiul de cotizare (ani)
Pînă la 23 de ani	2
23-29 de ani	4
29-33 de ani	7
33-37 de ani	10
37-41 de ani	13
Peste 41 de ani	15

(1¹) Asiguratul încadrat într-un grad de dizabilitate severă, cauzată de o afecțiune generală, beneficiază de o pensie de dizabilitate în raport cu stagiul de cotizare efectiv realizat, dar a cărui durată este de cel puțin 2 ani.

(2) Pensia de dizabilitate cauzată de un accident de muncă sau boală profesională se stabilește indiferent de durata stagiului de cotizare

(3) În cazul stabilirii pensiei de dizabilitate cauzată de o afecțiune generală, beneficiarilor de pensie de dizabilitate cauzată de un accident de muncă sau boală profesională, persoanelor a căror dizabilitate a survenit în legătură cu îndeplinirea serviciului militar în termen, precum și persoanelor

cu dizabilități din copilărie, stagiul de cotizare necesar se stabilește în raport cu vârsta, de la data constatării inițiale a dizabilității.

(4) În cazul în care persoanele menționate la alin.(3) nu au realizat stagiul de cotizare necesar pînă la data constatării inițiale a dizabilității, stagiul de cotizare necesar se stabilește în raport cu vârsta, la data adresării pentru stabilirea pensiei de dizabilitate cauzată de o afecțiune generală.

Articolul 21. Calcularea pensiei de dizabilitate

(1) Cuantumul pensiei de dizabilitate se calculează în raport cu gradul de dizabilitate conform formulelor din anexa nr. 3, parte integrantă a prezentei legi.

(2) În cazul în care cuantumul pensiei de dizabilitate calculat în funcție de gradul de dizabilitate este mai mic decît cuantumul pensiei minime stabilit la art.12 alin. (2) lit. a)-c), se acordă pensia minimă respectivă.

(3) În cazul încadrării în alt grad de dizabilitate, cuantumul pensiei se determină din venitul mediu lunar asigurat luat în considerare la stabilirea inițială a pensiei, ținîndu-se cont de toate indexările (recalculările) efectuate anterior încadrării în alt grad de dizabilitate.

Articolul 22. Reluarea drepturilor la pensia de dizabilitate

(1) Pensionarul de dizabilitate este supus reexpertizării medicale în termenele stabilite de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale.

(2) După fiecare reexpertizare, gradul de dizabilitate se menține, se modifică sau se suspendă în conformitate cu decizia Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau a structurilor sale teritoriale. Modificarea și suspendarea pensiei de dizabilitate se efectuează începînd cu luna următoare celei în care s-a emis decizia respectivă a Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau a structurilor sale teritoriale .

(3) Neprezentarea la reexpertizarea medicală atrage încetarea plății pensiei, începînd cu luna următoare Reluarea în plată a pensiei de dizabilitate se efectuează din ziua constatării dizabilității dacă reexpertizarea a avut loc în termen de pînă la 3 ani după încetarea plății.

(4) Dacă reexpertizarea a avut loc după expirarea a 3 ani de la încetarea plății pensiei, reluarea dreptului la pensia de dizabilitate se efectuează în condițiile art. 20 și 21.

Articolul 23. Plata pensiei de dizabilitate

(1) Pensia de dizabilitate se plătește integral, inclusiv pensionarilor care realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat.

(2) Plata pensiei de dizabilitate persoanelor care se află la întreținerea deplină a statului se efectuează în mărime de 2 5% din pensia stabilită.

Secțiunea 4

Pensia de urmaș

Articolul 24. Dreptul la pensia de urmaș

(1) Pensia de urmaș se acordă dacă persoana decedată beneficia de pensie pentru limită de

vîrstă sau de pensie de dizabilitate ori îndeplinirea condițiilor pentru obținerea unei pensii de dizabilitate prevăzute la capitolul II secțiunea 3 din prezenta lege.

(2) Pensia de urmaș se acordă indiferent de durata stagiului de cotizare în cazul în care decesul întreținătorului a survenit în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale.

(3) Pensia de urmaș se stabilește în cazul în care întreținătorul, decedat în urma unei boli generale, a realizat un stagiu de cotizare care i-ar fi acordat dreptul la stabilirea pensiei de dizabilitate.

Articolul 25. Persoanele care au dreptul la pensie de urmaș

(1) Se stabilește pensie de urmaș:

a) copiilor pînă la vîrsta de 18 ani sau, dacă își continuă studiile în instituții de învățămînt de zi (secundar, mediu de specialitate și superior), pînă la terminarea acestora, fără a depăși vîrsta de 23 de ani;

b) soțului supraviețuitor dacă, la momentul decesului întreținătorului sau pe parcursul a 5 ani după deces, a împlinit vîrsta de pensionare prevăzută la art.41 alin.(1) sau a fost încadrat în grad sever sau accentuat de dizabilitate, a avut cel puțin 15 ani de căsătorie cu persoana decedată și nu s-a recăsătorit;

c) soțului supraviețuitor sau tutorelui (curatorului) care are în îngrijire copii sub vîrsta de 3 ani ai întreținătorului decedat, pe perioadele de neîncadrare în muncă sau de aflare în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani;

(2) Pensia de urmaș, stabilită copiilor, se păstrează și după înfierea lor. În caz de deces al înfietătorului, copiii înfiați pot opta pentru o singură pensie: sau pentru părintele decedat, sau pentru înfietătorul decedat.

Articolul 26. Calcularea pensiei de urmaș

(1) Pensia de urmaș, în cazul în care întreținătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vîrstă sau de pensie de dizabilitate severă, se stabilește procentual din pensia pentru limită de vîrstă sau din pensia de dizabilitate severă aflată în plată sau actualizată, după caz, iar în cazul în care întreținătorul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de dizabilitate accentuată sau medie, se stabilește procentual din pensia potențială calculată pentru dizabilitate severă. Cuantumul pensiei de urmaș se calculează în mărime de 50% pentru fiecare urmaș, cu excepția categoriilor de urmași prevăzute la alin. (1¹).

(1¹) Cuantumul pensiei de urmaș în cazul copiilor pînă la vîrsta de 18 ani sau, dacă își continuă studiile în instituții de învățămînt de zi (secundar, mediu de specialitate și superior), pînă la terminarea acestora, fără a depăși vîrsta de 23 de ani, se calculează în mărime de 75% pentru fiecare urmaș, dar nu mai puțin decît cuantumul alocației sociale pentru pierderea întreținătorului.

(2) Cuantumul pensiei de urmaș în cazul copiilor rămași fără ocrotire părintească în urma decesului ambilor părinți reprezintă însumarea drepturilor de urmaș calculate după fiecare părinte.

Articolul 27. Plata pensiei de urmaș

(1) Categoriilor de urmași prevăzute la art.25 lit. a) , inclusiv celor aflați la întreținerea deplină a statului, se plătește integral pensia de urmaș.

(2) Categoriilor de urmași prevăzute la art.25 lit.c) pensia de urmaș se plătește numai în cazul în care nu realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat.

(3) Categoriilor de urmași prevăzute la art. 25 lit. b), aflați la întreținerea deplină a statului, pensia de urmaș se plătește în mărime de 25% din pensia stabilită.

Capitolul III

STABILIREA PENSIEI

Articolul 30. Organele care efectuează stabilirea și plata pensiilor

(1) Pensiile se stabilesc și se plătesc de către organele de asigurări sociale.

(2) Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă stagiul de muncă și venitul asigurat, eliberate de organele abilitate.

(3) Modul de organizare a activităților privind stabilirea și plata pensiilor se stabilește de Guvern.

Articolul 31. Solicitarea pensiei

(1) Pensia se acordă la cererea persoanei care a obținut dreptul la pensie, a tutorelui (curatorului) acesteia sau a reprezentantului desemnat prin procură.

(2) Cererea de pensionare și actele necesare se depun la organul teritorial de asigurări sociale de la domiciliul asiguratului, unde se înregistrează în mod obligatoriu.

(2¹) Persoana care și-a stabilit domiciliul într-un stat cu care Republica Moldova nu are încheiat un acord privind asigurările sociale depune cererea de pensionare, actul de identitate din sistemul național de pașapoarte și celelalte acte necesare la organul teritorial de asigurare socială de la ultimul domiciliu din Republica Moldova, cererea fiind înregistrată în mod obligatoriu.

(3) Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul teritorial de asigurări sociale și semnată de conducătorul acestuia, în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

(3¹) Pentru stabilirea pensiei persoanei deținute într-o instituție penitenciară care anterior nu a beneficiat de pensie, administrația instituției respective va aduna actele necesare, inclusiv cererea de pensionare, prezentate de deținut, va legaliza semnătura acestuia pe cererea respectivă și va expedia setul de acte în termen de 5 zile organului teritorial de asigurări sociale în a cărui rază se află instituția penitenciară.

(4) Decizia cu privire la respingerea cererii de pensionare și motivul respingerii se expediază solicitantului în termen de 5 zile de la data emiterii.

Articolul 32. Termenele de acordare a dreptului la pensie

(1) Pensia pentru limită de vîrstă se stabilește pe viață.

(2) Pensia de dizabilitate se stabilește pe perioada cît durează dizabilitatea, confirmată de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale.

(3) Pensia de urmaș se stabilește pe perioada îndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 25 .

(4) Se stabilesc următoarele termene de acordare a drepturilor la pensie în funcție de categoria pensiei solicitate:

a) la pensia pentru limită de vîrstă - de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare prevăzute de prezenta lege, dacă cererea și actele necesare a fost depusă în termen de 30 de zile de la această dată;

b) la pensia de dizabilitate - de la data emiterii deciziei de încadrare în grad de dizabilitate a Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau a structurilor sale teritoriale de încadrare în grad de dizabilitate, dacă cererea și actele necesare au fost depuse în termen de 60 de zile de la această dată. În cazul în care data încadrării în gradul de dizabilitate nu coincide cu data începerii expertizei medicale, pensia de dizabilitate se stabilește de la data începerii expertizei medicale, dacă cererea cu actele necesare a fost depusă în termen de 60 de zile de la data constatării dizabilității;

c) la pensia de urmaș - de la data decesului întreținătorului, dacă cererea și actele necesare a fost depusă în termen de 90 de zile de la această dată;

(5) În cazurile în care actele necesare au fost depuse după expirarea termenelor prevăzute la alin.(4) lit.a), b) și c), pensia se acordă de la data prezentării ultimului act necesar.

(6) În cazurile în care au fost depășite termenele de depunere a cererii prevăzute la alin.(4)lit.a), b) și c), pensia se acordă de la data prezentării ultimului act necesar.

Articolul 33. Reexaminarea drepturilor la pensie

(1) Reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul:

a) apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc pînă la acordarea drepturilor la pensie;

b) transferării la altă categorie de pensie.

c) persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă.

(2) Reexaminarea drepturilor la pensie în cazul prevăzut la alin.(1) lit.a) se efectuează și pentru pensionarii care și-au realizat dreptul la pensie pînă la 1 ianuarie 1999, dar numai la prezentarea documentelor ce confirmă stagiul de cotizare.

(3) Reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în condițiile prezentei legi.

(4) Pensionarul care solicită transferul la una dintre categoriile de pensii prevăzute de prezenta lege de care a beneficiat anterior poate opta pentru pensia stabilită anterior luînd în considerare toate indexările și recalculările efectuate pînă la data transferului.

(4¹) Pensionarii care activează sau au activat în cîmpul muncii după realizarea/reexaminarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decît o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decît pensia aflată în plată.

(4²) Reexaminarea pensiilor pentru limită de vîrstă, stabilite pînă la 1 ianuarie 2019, se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulată după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr. 1¹:

Tabelul nr. 1¹

Anul în care va fi efectuată reexaminarea pensiei	Perioada de stabilire a pensiilor					
	Pensiile stabilite/reexaminare pînă la 1 ianuarie 1999		Pensiile stabilite după 1 ianuarie 1999 și pînă la 1 ianuarie 2019			
Stagiul de cotizare după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă	2019	2020	2020	2021	2022	2023
		(1	(1	(1	(1	(1
		ianuarie)	iulie)	ianuarie)	ianuarie)	ianuarie)
	de la	pînă la	de la	de la	de la	de la
	15 ani	15 ani	10 ani	7 ani	5 ani	2 ani
				pînă la	pînă la	pînă la
				10 ani	7 ani	5 ani

(5) Noile drepturi la pensie se acordă începînd cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. În cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art.11 alin.(2).

(6) Cererea de reexaminare a pensiei pentru limită de vîrstă în condițiile alin. (4¹) și (4²) se depune la organul teritorial de asigurări sociale de la domiciliul asiguratului sau, în formă electronică, prin intermediul portalului guvernamental unic al serviciilor publice, al portalului guvernamental al cetățeanului ori al paginii web oficiale a Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Capitolul IV

PLATA PENSIEI

Articolul 34. Modul de plată a pensiei

(1) Plata pensiei se face lunar, pentru luna în curs, de către prestatorul de servicii de plată de pe teritoriul Republicii Moldova desemnat de către beneficiar.

(2) Pensia se plătește personal titularului, tutorelui, curatorului, mandatarului acestora.

(3) Pensia se plătește mandatarului numai la prezentarea procurii, a cărei valabilitate nu poate fi mai mare de 12 luni consecutive.

(4) Cheltuielile de achitare a pensiilor deputaților, membrilor de Guvern, funcționarilor publici, aleșilor locali și procurorilor sînt suportate după cum urmează: 50% din mărimea pensiei stabilite și ulterior indexate - de la bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% din mărimea pensiei stabilite și ulterior indexate - de la bugetul de stat.

(5) Cheltuielile de achitare a pensiilor judecătorilor și indemnizațiilor lunare viagere acordate judecătorilor și procurorilor sînt suportate după cum urmează: 50% din mărimea pensiei sau indemnizației lunare viagere - de la bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% din mărimea pensiei sau indemnizației lunare viagere - de la bugetul de stat.

Articolul 35. Plata retroactivă

(1) Pensia stabilită și neîncasată la timp se plătește retroactiv din data suspendării.

(2) Pensia stabilită și neplătită la timp din vina organului de asigurări sociale care stabilește

sau plătește pensia se achită fără nici un fel de limite în termen.

Articolul 36. Plata pensiei către persoana care și-a stabilit domiciliul în străinătate

(1) Persoana care și-a stabilit domiciliul în străinătate are dreptul la pensie în condițiile prezentei legi.

(2) În cazul în care persoana îndreptățită beneficiază de pensie în Republica Moldova și are domiciliul stabilit în străinătate, aceasta are obligația de a transmite, pe adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, la fiecare 12 luni, un certificat de viață în modul prevăzut de Guvern. Dacă beneficiarul de pensie prezintă sau transmite certificatul de viață după expirarea celor 12 luni, plata pensiei va fi reluată de la data la care a fost suspendată.

(3) Beneficiarul de pensie va completa certificatul de viață și îl va semna la misiunea diplomatică/oficiul consular al Republicii Moldova de pe teritoriul statului de domiciliu sau la subdiviziunile teritoriale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale, care va autentifica faptul că acest document a fost semnat personal de către titularul drepturilor sociale.

(4) În cazul în care beneficiarul de pensie nu prezintă sau nu transmite certificatul de viață în termenul indicat, Casa Națională de Asigurări Sociale suspendă plata pensiei acestuia începând cu luna următoare lunii în care expiră cele 12 luni.

Articolul 37. Plata pensiei neîncasate de beneficiarul decedat

(1) Pensia neplătită la timp beneficiarului decedat se plătește soțului supraviețuitor, părinților sau copiilor acestuia, iar în cazul lipsei acestora - persoanei care dovedește că a suportat cheltuielile ocazionate de deces.

(2) Pensia se plătește inclusiv pentru luna în care a avut loc decesul beneficiarului de pensie.

Articolul 38. Reținerile din pensie

(1) Reținerile la pensie se efectuează în baza:

a) documentelor executorii, conform Codului de executare;

b) deciziilor emise de organul de asigurări sociale în vederea recuperării sumelor cu titlu de pensie plătite necuvenit beneficiarului.

(2) Rețineri din pensia de urmaș, stabilită părintelui sau tutorelui (curatorului), pentru copii nu se efectuează, cu excepția cazurilor de plată necuvenită.

Articolul 39. Obligațiuni și responsabilități

(1) Organul de asigurări sociale este obligat să informeze anual asiguratul despre situația curentă a contului personal al acestuia.

(2) Angajatorul este obligat să prezinte organului de asigurări sociale informații privind asiguratul angajat, datele necesare ținerii contului personal al acestuia.

(3) Angajatorul este obligat să comunice, în termen de 5 zile de la angajarea pensionarului, acest fapt organului de asigurări sociale care efectuează plata pensiei.

(4) Angajatorul este obligat să prezinte organului de asigurări sociale sau persoanei îndreptățite, în termen de 10 zile de la solicitare, informații necesare pentru stabilirea pensiei.

(6) Pensionarul este obligat să comunice, în termen de 30 de zile, organului de asigurări sociale care efectuează plata pensiei noile circumstanțe care pot avea ca urmare schimbarea cuantumului pensiei sau suspendarea ei.

(5) Angajatorul și angajatul poartă răspundere, în modul stabilit de legislația în vigoare, pentru autenticitatea actelor și datelor prezentate organului de asigurări sociale.

(7) În cazul în care prezentarea de date false sau tănuirea circumstanțelor prevăzute la art. 39 alin. (6) are ca efect cheltuirea nejustificată de mijloace la plata pensiilor, persoana vinovată restituie în fondul de pensii sumele încasate necuvenit.

Articolul 40. Contestarea deciziei de pensionare

(1) Decizia privind stabilirea dreptului la pensie sau respingerea cererii de pensionare, privind reținerile din pensie sau încasarea sumelor plătite în plus poate fi contestată Casa Națională de Asigurări Sociale.

(2) În caz de dezacord cu decizia Casa Națională de Asigurări Sociale, aceasta poate fi atacată în instanța de contencios administrativ competentă.

Capitolul V

VÎRSTELE DE PENSIONARE ȘI STAGIILE DE COTIZARE

Articolul 41. Vîrstele de pensionare

(1) Începînd cu 1 iulie 2019, se stabilește vîrsta standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și, începînd cu 1 iulie 2028, vîrsta standard de pensionare de 63 de ani pentru femei. Atingerea acestor vîrste se realizează prin creșterea anuală a vîrstelor standard de pensionare, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

De la 1 iulie	Vîrsta standard de pensionare	
	Bărbați	Femei
2017	62 ani 4 luni	57 ani 6 luni
2018	62 ani 8 luni	58 ani
2019	63 ani	58 ani 6 luni
2020	63 ani	59 ani
2021	63 ani	59 ani 6 luni
2022	63 ani	60 ani
2023	63 ani	60 ani 6 luni
2024	63 ani	61 ani
2025	63 ani	61 ani 6 luni
2026	63 ani	62 ani
2027	63 ani	62 ani 6 luni
2028	63 ani	63 ani

(2) De la 1 iulie 2017, pentru femeile care au născut și educat pînă la vîrsta de 8 ani cinci și mai mulți copii se aplică vîrstele standard de pensionare conform tabelului nr. 2, diminuate cu 3 ani.

Tabelul nr.3

De la 1 ianuarie	Vârsta de pensionare a femeilor care au născut și au educat 5 și mai mulți copii
1999	50 ani 9 luni
2000	51 ani 6 luni
2001	52 ani 3 luni
2002	53 ani
2003	53 ani 9 luni

(2¹) Pentru persoanele care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă cel puțin 10 ani compleți, vârsta standard de pensionare stabilită în tabelul nr. 2 se diminuează conform tabelului nr. 2¹. Lista locurilor de muncă în condiții deosebite, în temeiul căreia se acordă pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, precum și modul de aplicare a acestei liste se aprobă de Guvern.

Tabelul nr. 2¹

Stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite de muncă (ani împliniți)	Reducerea vârstei standard de pensionare prevăzute în tabelul nr. 2
10	5 ani
11	5 ani 6 luni
12	6 ani
13	6 ani 6 luni
14	7 ani
15	7 ani 6 luni
16	8 ani
17	8 ani 6 luni
18	9 ani
19	9 ani 6 luni
20 de ani și mai mult	10 ani

Articolul 42 . Stagiul de cotizare

(1) Se stabilește stagiul complet de cotizare de 34 de ani: pentru bărbați începând cu 1 iulie 2018, iar pentru femei începând cu 1 iulie 2024, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr. 5.

Tabelul nr. 5

De la 1 iulie	Stagiul complet de cotizare	
	Bărbați	Femei
2017	33 ani 6 luni	30 ani 6 luni
2018	34 ani	31 ani
2019	34 ani	31 ani 6 luni
2020	34 ani	32 ani
2021	34 ani	32 ani 6 luni
2022	34 ani	33 ani
2023	34 ani	33 ani 6 luni
2024	34 ani	34 ani

(2) Se stabilește stagiul special de cel puțin 10 ani atât pentru bărbați, cât și pentru femei, realizat în condiții deosebite de muncă conform art. 41 alin. (2¹), cu condiția realizării unui stagiul complet de cotizare prevăzut în tabelul nr. 5.

(3) Stagiul special se include la determinarea dreptului la pensie cu condiția că persoanele specificate la alin.(2) au fost ocupate în aceste lucrări ziua completă de muncă.

Capitolul VII

DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI FINALE

Articolul 50. Activitățile ce se includ în stagiul de cotizare

(1) În afară de perioadele specificate la art.5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități pînă la 1 ianuarie 1999:

a) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității;

b) activitatea de creație a membrilor uniunilor de creație confirmată de către secretariatele consiliilor de administrație ale uniunilor respective;

c) activitatea în calitate de slujitor și lucrător al cultelor, începînd cu 1 aprilie 1992;

d) îngrijirea unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vîrsta de 16 ani sau a unei persoane care a depășit vîrsta de 75 de ani;

e) studiul în instituțiile de învățămînt superior de zi.

(2) Modalitatea de includere în stagiul de cotizare a perioadelor indicate la alin. (1) se stabilește de către Guvern.

(3) Cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadelor specificate la alin. (1) lit. d) și e) se acoperă de la bugetul de stat.

Articolul 51. Confirmarea stagiului de cotizare realizat anterior

implementării evidenței individuale

(1) Stagiul de cotizare realizat anterior implementării evidenței individuale se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte acte eliberate în modul stabilit.

(2) Modul de confirmare a stagiului de cotizare menționat la alin.(1) se stabilește de către Guvern.

Articolul 52. Calcularea și confirmarea venitului asigurat

realizat anterior implementării evidenței

individuale

(1) În venitul asigurat realizat anterior datei ,implementării evidenței individuale se includ toate tipurile de remunerare a muncii, primele și alte plăți asigurate, toate tipurile de remunerare a muncii colhoznicilor în gospodăriile colective, plata în natură.

(2) Tipurile de venituri neasigurate sînt stabilite de Guvern.

(3) Venitul asigurat se confirmă prin documentele eliberate de întreprinderi, organizații, instituții în care și-au desfășurat activitatea asigurații sau de organele ierarhic superioare, precum și de arhive. Documentele menționate se perfectează în modul stabilit de Guvern.

(4) Începînd cu 1 aprilie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vîrstă și pensiile de dizabilitate stabilite în anii 2012-2013, iar începînd cu 1 octombrie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vîrstă și pensiile de dizabilitate stabilite în perioada 1 ianuarie 2014 - 31 martie 2017.

(5) În cazul în care nu este posibil de a prezenta certificatul cu privire la venitul asigurat pe motiv că documentele nu s-au păstrat din cauza calamităților naturale sau a altor situații excepționale, cuantumul pensiei va fi calculat în modul stabilit de Guvern.

(6) Pentru perioada de pînă la 1 ianuarie 2004, în venitul asigurat pentru personalul misiunilor diplomatice se include salariul mediu lunar calculat în monedă națională, determinat în modul stabilit de Guvern.

Articolul 52¹. Valorizarea venitului mediu lunar asigurat

pentru pensiile aflate în plată

(1) Venitul mediu lunar asigurat realizat începînd cu 1 ianuarie 1999 și inclus în calculul pensiilor pentru limită de vîrstă și al pensiei de dizabilitate, stabilite pînă la 1 aprilie 2017, se valorizează reieșind din creșterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei față de anul realizării venitului asigurat, cu determinarea diferenței în mărimea pensiei.

(2) Diferența în mărimea pensiei obținute se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor de la anul stabilirii pensiei pînă la anul valorizării venitului asigurat, stabilit de Guvern, și se adaugă la cuantumul pensiei în plată la data valorizării.

(3) Valorizarea pensiei pentru limită de vîrstă și a pensiei de dizabilitate stabilite pînă la 1 aprilie 2017 se va efectua pe etape. În anul 2017, începînd cu 1 aprilie, se vor valoriza pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2001-2008.

Articolul 53. Calcularea pensiei pentru limită de vîrstă

(1) Pensia pentru limită de vîrstă se determină prin cumularea stagiului de cotizare realizat pentru perioada de pînă la 1 ianuarie 1999 și începînd cu 1 ianuarie 1999.

(2) Pensia pentru limită de vîrstă se calculează, conform prevederilor art. 16, din venitul mediu lunar asigurat valorizat, realizat după 1 ianuarie 1999, luîndu-se în considerare stagiul de cotizare total.

(2¹) În cazul în care, începînd cu 1 ianuarie 1999, asiguratul nu a realizat un stagiul de cotizare sau stagiul de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani, pensia acestuia i se calculează conform formulei redate în anexa nr. 4.

(3) În cazul în care cuantumul pensiei calculate în condițiile alin.(2¹) este mai mic decît cuantumul pensiei minime prevăzut la art.12, pensia minimă se determină în condițiile art.16 alin.(2)-(3).

Articolul 56. Pensia unor categorii de angajați din aviația civilă

(1) Se acordă pensie, cu condiția încetării activității în funcția respectivă , unor categorii de angajați din aviația civilă indiferent de subordonarea departamentală a întreprinderilor în care sînt încadrați:

a) membrilor personalului navigant, precum și însoțitorilor de bord, la împlinirea vârstei de 45 de ani dacă au realizat în condiții speciale un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani bărbații și 20 de ani femeile;

b) lucrătorilor care efectuează dirijarea traficului aerian și dispun de adeverință de dispecer la împlinirea vârstei de 55 de ani bărbații și 50 de ani femeile, dacă au realizat un stagiul de cotizare în funcțiile respective de cel puțin 12 ani și 6 luni bărbații și 10 ani femeile și un stagiul general de cotizare de cel puțin 25 de ani bărbații și 20 de ani femeile;

c) personalului de ingineri și tehnicieni la împlinirea vârstei de 55 de ani bărbații și 50 de ani femeile dacă au realizat un stagiul de cotizare în funcțiile respective de cel puțin 20 de ani bărbații și 15 ani femeile și un stagiul general de cotizare de cel puțin 25 de ani bărbații și 20 de ani femeile.

(2) Modul de calculare a stagiului de cotizare pentru categoriile de asigurați indicate la alin. (1) și Lista funcțiilor conform cărora se oferă dreptul la pensie în condițiile prezentului articol se determină de Guvern.

(3) Cuantumul pensiei angajaților din aviația civilă constituie 35% din venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimii 5 ani de activitate în funcțiile menționate la alin.(1).

(4) Asigurații beneficiază, pentru fiecare an complet de stagiul de cotizare în plus în funcțiile prevăzute la alin.(1), de un spor la pensia integrală de 2% din venitul mediu lunar asigurat, dar mărimea totală a pensiei nu poate depăși 75% din venitul mediu lunar asigurat.

(5) Venitul asigurat realizat în perioada de până la 1 ianuarie 1999 se actualizează prin înmulțirea coeficientului individual, care nu poate depăși 5,0, determinat pentru perioada respectivă în modul prevăzut în anexa nr.4, la salariul mediu lunar pe țară pentru anul precedent anului de stabilire a pensiei.

(6) Venitul asigurat realizat după 1 ianuarie 1999 se ia în considerare în valoarea sa reală.

Articolul 56¹. Pensia unor categorii de angajați din domeniul

culturii

(1) Se acordă pensie, în condițiile încetării activității în funcția respectivă, unor categorii de angajați din instituțiile de cultură și artă naționale de stat și municipale:

a) artiștilor de balet, artiștilor din ansamblurile profesioniste de dansuri, dacă au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 20 de ani în funcțiile respective, atât bărbații, cât și femeile;

b) artiștilor de circ, instrumentiștilor suflători (instrumente aerofone), dacă au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani în funcțiile respective, atât bărbații, cât și femeile (se iau în considerare și funcțiile prevăzute la lit. a)).

(2) Modul de calculare a stagiului de cotizare pentru categoriile de asigurați indicate la alin.(1) și Lista funcțiilor conform cărora se oferă dreptul la pensie în condițiile prezentului articol se determină de Guvern.

(3) Pentru asiguratul care a activat în funcțiile menționate la alin. (1), pensia se calculează conform anexei nr. 2 sau anexei nr. 4.

(4) Pensia se stabilește de către organele de asigurări sociale. Cheltuielile pentru achitarea

pensiilor sînt suportate după cum urmează: 50% din mărimea stabilită a pensiei - din bugetul asigurărilor sociale de stat și 50%- din bugetul de stat.

(5) La calcularea stagiului de cotizare ce acordă dreptul la pensie unor categorii de angajați din domeniul culturii se iau în considerare numai perioadele de activitate efectivă în funcțiile din cadrul instituțiilor de cultură și artă naționale de stat și municipale.

(6) Lista instituțiilor de cultură și artă naționale de stat și municipale se aprobă de Guvern.

Articolul 57. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 1999.

(2) La intrarea în vigoare a prezentei legi se abrogă:

Legea nr.437-XII din 27 decembrie 1990 cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

Legea nr.1005-XII din 2 aprilie 1992 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

Legea nr.162-XIII din 30 iunie 1994 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

Legea nr.452-XIII din 6 mai 1995 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

Articolul I din Legea nr.1374-XIII din 19 noiembrie 1997 privind modificarea și completarea unor acte legislative;

Legea nr.1428-XIII din 23 decembrie 1997 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

Hotărîrea Sovietului Suprem al Republicii Moldova nr.438-XII din 27 decembrie 1990 despre modul de punere în aplicare a Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

Hotărîrea Parlamentului nr.1006-XII din 2 aprilie 1992 privind modificarea și completarea Hotărîrii Parlamentului despre modul de punere în aplicare a Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

Hotărîrea Parlamentului nr .1007-XII din 2 aprilie 1992 privind aprobarea Listei nr.3 a lucrătorilor din agricultură, ocupați nemijlocit la producerea producției agricole, cărora li se acordă drepturi la pensie pentru limită de vîrstă în condiții avantajoase.

(3) Guvernul:

- pînă la 1 ianuarie 1999, va abroga Hotărîrea nr.865 din 29 decembrie 1992 cu privire la pensiile pentru vechime în muncă a cadrelor din domeniul învățămîntului și ocrotirii sănătății;

- în termen de 2 luni, va înainta Parlamentului propuneri privind modificarea și completarea legilor și altor acte normative în legătură cu intrarea în vigoare a prezentei legi;

- pe parcursul anului 1999:

va adopta actele normative necesare realizării prezentei legi;

va emite o hotărâre cu privire la transferarea Consiliului de Expertiză Medicală a Vitalității în subordinea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Dumitru DIACOV

Chișinău, 14 octombrie 1998.

Nr. 156-XIV.

Anexa nr.1

Formula de calcul

al venitului mediu lunar asigurat valorizat

Venitul mediu lunar asigurat valorizat se calculează după formula:

$$V_{av} = \frac{\sum \frac{con_i}{c_i} \times K_{vi}}{n},$$

V_{av} - venitul mediu lunar asigurat valorizat;

con_i - suma contribuțiilor de asigurări sociale plătite pentru perioada i de cotizare. Pentru perioada de până la 1 ianuarie 2021 se va lua în calcul suma contribuțiilor individuale plătite;

C_i - cota de contribuție de asigurări sociale stabilită în perioada i de cotizare. Pentru perioada de până la 1 ianuarie 2021 se va lua în calcul cota de contribuție individuală stabilită;

K_{vi} - coeficientul de valorizare a venitului asigurat;

n - numărul lunilor pentru care s-au calculat și s-au achitat contribuțiile.

Anexa nr. 2

Formula de calcul al pensiei pentru limită de vîrstă

Pensia pentru limită de vîrstă se calculează după formula:

$$P = 1,35\% \times T_t \times V_{av},$$

unde:

P - cuantumul pensiei;

1,35% - rata de acumulare pentru anii de cotizare, realizați după 1 ianuarie 1999, calculată în procente;

T_t - stagiul total de cotizare, ani;

V_{av} - venitul mediu lunar asigurat valorizat, determinat conform anexei nr. 1.

Anexa nr. 3

Formulele de calcul al pensiei de dizabilitate

Pensia de dizabilitate, în raport cu gradul de dizabilitate, se calculează după formulele:

pentru dizabilitate:

severă:

$$P = 0,42 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1;$$

accentuată:

$$P = 0,35 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1;$$

medie:

$$P = 0,20 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1,$$

unde:

P - cuantumul pensiei;

V_{av} - venitul mediu lunar asigurat valorizat, dar care nu poate fi mai mare decât mărimea dublă a salariului mediu pe țară pe anul precedent anului stabilirii pensiei;

T_t - stagiul total de cotizare realizat;

T_{max} - stagiul de cotizare maxim potențial de la vârsta de 18 ani pînă la vîrstele de pensionare stabilite la art. 41 alin. (1), dar nu mai mare de 40 de ani.

**Formula de calcul al pensiei pentru limită de vîrstă
în condițiile art. 53 alin. (2¹)**

$$P = P_{\min} \times \frac{T_t}{2T_{\min}} \times K_{np} ,$$

unde:

P - cuantumul pensiei;

P_{\min} - pensia minimă pentru limită de vîrstă la data stabilirii pensiei;

T_t - stagiul total de cotizare, ani;

T_{\min} - stagiul minim care acordă dreptul la pensie;

K_{np} - coeficientul nivelului profesional, care este egal cu:

1,0 - pentru agricultori, muncitori necalificați (categoria 1-2 de calificare) și personalul auxiliar necalificat;

1,2 - pentru muncitori cu calificare medie (categoria 3-4 de calificare);

1,5 - pentru muncitori cu calificare înaltă (categoria 5-8 de calificare) și specialiști cu studii medii de specialitate;

1,8 - pentru specialiști cu studii superioare;

2,0 - pentru personalul de conducere la nivel de subdiviziune structurală;

3,0 - pentru conducătorii de unități și locțiitorii lor.